

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 423/2025-21

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Dudíťa (sudca spravodajca) a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ]
[REDAKOVANÉ] zastúpeného Advokátska kancelária Prachová & Pobijak, s. r. o., Pribinova 20, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/66/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Dunajská Streda v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/66/2017 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Dunajská Streda **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 7C/66/2017 konal bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume **3 000 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Dunajská Streda **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Dunajská Streda **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **949,17 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa, skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Uznesením č. k. IV. ÚS 423/2025-10 z 26. augusta 2025 prijal ústavný súd na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť, ktorou sa sťažovateľ domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7C/66/2017. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 6 000 eur a náhrady trov konania.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že od 20. novembra 2017 prebieha na okresnom súde spor o určenie neplatnosti dobrovoľnej dražby, kde sťažovateľ vystupuje v procesnom postavení žalovaného vo 4. rade. V napadnutom konaní nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti právoplatne rozhodnuté.

3. Sťažnostná argumentácia je založená na tvrdenom porušení označených práv zbytočnými prietahmi zo strany okresného súdu. Sťažovateľ poukázal na celkovú dĺžku napadnutého konania takmer osem rokov, zrekapituloval jeho doterajší priebeh, pričom osobitne poukázal na skutočnosť, že dosiaľ sa uskutočnili len dve pojednávania. Podľa názoru sťažovateľa zbytočné prietahy boli spôsobené výlučne postupom okresného súdu, ktorý opakovane vyhovuje žiadostiam o odročenie pojednávania zo strany žalobcu. Okresný súd koná neefektívne napriek tomu, že konanie nie je právne ani skutkovo zložitité.

II.

Vyjadrenie okresného súdu

4. Predsedníčka okresného súdu zrekapitulovala doterajší priebeh napadnutého konania chronologickým prehľadom procesných úkonov súdu, ktoré boli dosiaľ v napadnutom konaní vykonané. Nadväzujúc na to, uviedla, že jednotlivé úkony súdu boli vykonávané priebežne, i keď s dlhšími lehotami. Dôvody odročenia pojednávania boli na strane žalobcu. Sťažovateľ sa nepričinil o žiadne prietahy, avšak z jeho strany nebola podaná sťažnosť na prietahy. Celková dĺžka napadnutého konania bola ovplyvnená aj pandémiou COVID-19, keď platili určité obmedzenia, ktoré sa vzťahovali aj na pojednávania. Predsedníčka okresného súdu taktiež poukázala aj na skutočnosť, že okresný súd dlhodobo patrí medzi najviac zaťažené súdy, súdy s najvyšším nápadom na jedného sudcu a tiež medzi súdy s najvyšším počtom vybavených vecí. Uvedenú skutočnosť žiadala predsedníčka okresného súdu zohľadniť pri rozhodovaní o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

5. Ústavný súd nepovažoval za účelné vyzývať sťažovateľa na zaujatie stanoviska k vyjadreniu, keďže jeho obsah nevedol k pochybnostiam o potrebe vyhovieť ústavnej sťažnosti v jej esenciálnej podstate (porušenie označených práv).

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Podstata námietok sťažovateľa v súvislosti s namietaným porušením označených práv podľa ústavy a dohovoru je založená na nekonaní, resp. neefektívnej činnosti okresného súdu v napadnutom konaní.

7. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

8. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov účastníkom súdneho konania zakladá povinnosť súdu aj sudcu na také organizovanie práce, aby sa toto právo objektívne realizovalo. Základnou povinnosťou súdu a sudcu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie. Táto povinnosť vychádza najmä zo zásady vyplývajúcej z čl. 17 a § 157 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V zmysle čl. 17 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prietahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb“ a v zmysle § 157 ods. 1 CSP „súd postupuje v konaní tak, aby sa mohlo rozhodnúť rýchlo a hospodárne, spravidla na jedinom pojednávaní s prihliadnutím na povahu konania“.

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právnej a faktickej zložitosti veci, po právnej stránke ide o vec, ktorá patrí k štandardnej agende všeobecných súdov. Z chronologického prehľadu úkonov ani vyjadrenia predsedníčky okresného súdu nevyplýva žiadna skutočnosť, na základe ktorej by konaniu bolo možné priznať určitý stupeň skutkovej zložitosti, ktorá by bola v plnom rozsahu objektívne spôsobilá ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania.

11. Ústavný súd posúdil aj správanie sťažovateľa a konštatuje, že jeho správanie, resp. procesná aktivita nemali osobitný vplyv na celkovú dĺžku napadnutého konania.

12. V súvislosti s postupom okresného súdu ústavný súd konštatuje, že už samotná skutočnosť, že vec nie je právoplatne skončená ani po takmer ôsmich rokoch od podania žaloby, nie je zlučiteľná s obsahom práv, ktorých porušenie sťažovateľ namieta vo svojej ústavnej sťažnosti, a je dostačujúca na vyslovenie ich porušenia. Z chronológie úkonov ústavný súd v postupe okresného súdu zaznamenal existenciu zbytočných prietáhov, ktoré boli spôsobené jeho nečinnosťou, ako aj

prvkami neefektívnej činnosti. Okresný súd bol v konaní neodôvodnene nečinný už v úvodnej fáze, keď vykonal prvý procesný úkon (vyrubenie súdneho poplatku) po jedenástich mesiacoch od podania žaloby (19. 10. 2018). Následne bol v konaní opätovne nečinný ďalších takmer desať mesiacov, keď po zaplatení súdneho poplatku 2. novembra 2018 odoslal žalobu na vyjadrenie žalovaným až 27. augusta 2019.

13. V ďalšom priebehu napadnutého konania okresný súd síce nebol vyslovene nečinný dlhší súvislý časový úsek, avšak jeho konanie nemožno označiť ako efektívne. Počas celého takmer osemročného priebehu napadnutého konania sa uskutočnili len dve pojednávania (21. 9. 2021 a 4. 5. 2023) z celkom siedmich naplánovaných, čo nemožno hodnotiť ako efektívny postup konajúceho súdu. Z mimoriadne striedmeho počtu naplánovaných pojednávanií boli tri pojednávania odročené z dôvodov na strane žalobcu, jedno pojednávanie bolo odročené z dôvodu na strane okresného súdu a jedno pojednávanie bolo odročené z dôvodu pandémie COVID-19. Najbližšie pojednávanie je naplánované na 19. september 2025.

14. Ústavný súd nemôže opomenúť existenciu zrušujúceho rozhodnutia Krajského súdu v Trnave č. k. 21Co/12/2024-444 z 31. januára 2025, ktoré je indikátorom neefektívnosti v postupe okresného súdu, ktorý mal za následok porušenie označených práv zbytočnými priet'ahmi zo strany súdu. Vzhľadom na uvedené argument predsedníčky okresného súdu, ktorá mechanicky poukazovala na obdobie, keď bol spis mimo dispozičnej sféry okresného súdu, nemôže obstať.

15. Ústavný súd berie na vedomie argumentáciu predsedníčky okresného súdu, v ktorej poukazovala na dlhodobú preťaženosť okresného súdu. Ústavnému súdu je rovnako známy aj vysoký nápad nevybavených konaní vo vzťahu k okresnému súdu. Priet'ahy v konaní však nemožno ospravedlniť všeobecne známou preťaženosťou sudcov ani množstvom procesných úkonov sudcu; je totiž vecou štátu, aby organizoval svoje súdnictvo tak, aby princípy súdnictva zakotvené v ústave i dohovore boli rešpektované, a prípadné nedostatky v tomto smere nemôžu ísť na ťarchu občanov, ktorí od súdu právom očakávajú ochranu svojich práv v primeranej dobe. Nedostatočné personálne obsadenie súdu a nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, ak sa na tento účel prijali včas adekvátne opatrenia. Ústava v čl. 48 ods. 2 zaväzuje predovšetkým súdy ako garantov spravodlivosti, aby prijali príslušné opatrenia umožňujúce prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov, a tým vykonanie spravodlivosti v primeranej lehote (m. m. IV. ÚS 337/2018).

16. Pandémia COVID-19 mala istý vplyv na dĺžku napadnutého konania, avšak v okolnostiach prejednávanej veci nie je spôsobilá ospravedlniť jeho celkovú dĺžku. Obmedzenia, ktoré si vyžiadala pandémia COVID-19, môžu mať nepriaznivý vplyv na vybavovanie vecí vnútroštátnymi súdmi, hoci to v zásade nemôže zbaviť štát všetkej zodpovednosti za nadmernú dĺžku predmetného konania (sťažnosť vo veci Q and R proti Slovinsku, č. 19938/20, rozhodnutie z 8. 2. 2022, § 80).

17. S poukazom na celkovú dĺžku napadnutého konania poznamenanú nečinnosťou, ako aj nedostatočne efektívnou činnosťou okresného súdu, ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd nepostupoval v intenciách čo najrýchlejšieho a efektívneho prerokovania a ukončenia sporu. Ústavný súd preto dospel k záveru, že postupom okresného súdu v uvedenom období bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

18. Vzhľadom na to, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby konal v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku nálezu).

IV.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

19. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020). Ústavný súd konštatuje, že v uvedenej veci prichádza do úvahy priznanie finančného zadosťučinenia. Ústavný súd považoval v okolnostiach danej veci za primerané priznať sťažovateľovi finančné zadosťučinenie vo výške 3 000 eur, ktoré mu je okresný súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhoviel (bod 5 výroku nálezu).

V.

Trovy konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 949,17 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2025 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2025 v sume 371 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2025 v sume 14,84 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma trov konania tak s príslušnou daňou z pridanej hodnoty predstavuje sumu 949,17 eur. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. septembra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu